

DEİK

**DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD**

**T.C. EKONOMİ BAKANI
SN. NİHAT ZEYBEKÇİ'NİN KATILIMIYLA
ETİYOPYA-CİBUTİ TİCARET HEYETİ ZİYARETİ
Sonuç Raporu
27-30 ARALIK 2016**

T.C. EKONOMİ BAKANİ SN. NİHAT ZEYBEKÇİ'NİN KATILIMIYLA ETİYOPYA-CİBUTİ TİCARET HEYETİ ZİYARETİ

27-30 ARALIK 2016

Etiyopya-Türkiye İş ve Yatırım Forumu, 28 Aralık 2016

T.C. Ekonomi Bakanlığı öncülüğünde DEİK, TİM ve Etiyopya Ticaret Odası ve Sektörel Birlikleri işbirliğinde düzenlenen Etiyopya-Türkiye İş ve Yatırım Forumu, 28 Aralık 2016 tarihinde Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'da gerçekleştirildi. Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Dışışleri Bakanı Dr. Worknehe Gebeyehu, T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Etiyopya Sanayi Bakanı Ahmed Abitew, TİM Başkanı ve DEİK Başkan Yardımcısı Mehmet Büyükekeşi, DEİK/Türkiye-Etiyopya İş Konseyi Başkanı Emre Aykar ve Etiyopya Ticaret Odası ve Sektörel Birlikleri Başkanı Solomon Afework'un açılış konuşmaları ile başlayan İş Forumu'nda 350'nin üzerinde katılımcı yer alırken, etkinlikte Türkiye ile Etiyopya arasındaki iş ve yatırım fırsatları ele alındı.

DEİK Türkiye-Etiyopya İş Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı Emre Aykar yapmış olduğu konuşmada, İş Konseyi olarak Başbakanlık veya Maliye ve Ekonomik İşbirliği (MOFEC) bünyesinde bir "Türk Masası" kurulmasının iş ilişkilerinin etkinliğini artırma ve iki ülke arasındaki mevcut sorunlara çözüm bulma konusunda etkili bir çözüm olacağını ifade etti. Etiyopya vergi sisteminin daha öngörülebilir ve basit hale getirilmesinin iki ülke arası yatırımların artması yönünde iş adamlarını teşvik edeceğini belirtti. Etiyopya'da Türk yatırımlarında meydana gelen artış nedeniyle İstanbul Addis arası uçuşlarda daha büyük kapasiteli uçaklara ihtiyaç duyulduğunu, Türk Hava Yolları'na bu konuda gerekli izinlerin sağlanmasının önemine değindi.

DEİK Yürütme Kurulu Başkan Yardımcısı ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, yapmış olduğu konuşmaya Türkiye ile Etiyopya'nın 1920'li yıllara uzanan diplomatik ilişkilerine değinerek başladı. Afrika bağımsızlığının ve birliğinin sembolü olarak nitelendirdiği Etiyopya'ya Türkiye'den gerçekleştirilen ihracatta görülen büyük artışın altını çizdi. Son 10 yılda yüzde 400 artışla 384 milyon ABD Doları'na ulaşan ihracatın iki ülke arası ticarete büyük bir başarı olduğunu belirten Sayın Büyükekşi, Etiyopya'da hizmet veren Türk bankalarının yer alması ve Türk iş adamlarına vize kolaylığı sağlanması ile bu rakamın artacağına inandığını ifade etti. 2017 yılında uygulamaya koyulması öngörülen Sahraaltı Afrika Enerji Yatırım Ortamı Değerlendirme Projesi ile Türkiye'nin teknik birikimi ile Afrika'nın yenilenebilir enerji kaynaklarını değerlendirerek Afrika ülkelerinde elektrik üretimine katkı sağlamanın hedeflendiğini belirtti. Sayın Büyükekşi konuşmasını; "Hayat koşuşturmasında gelişerek yola devam edebilmenin tek koşulu var: Dünden daha hızlı koşmak. İnaniyorum ki, düzenlediğimiz İş Forumu, ekonomik ilişkilerimizin geliştirilmesine katkı sağlayacak ve birlikte daha hızlı koşmamıza vesile olacak." sözleriyle tamamladı.

Etiyopya Dışişleri Bakanı Dr. Worknehe Gebeyehu, İş ve Yatırım Forumu'nda yaptığı konuşmada, iki ülke arasındaki ticaret hacminin 2000 yılında sadece 27 milyon ABD doları iken geçen yıl 450 milyon dolara yükseldiğini söyledi. Türkiye ile ilişkilerinin sadece ticari değil çeşitli alanlarda da stratejik ortaklık projelerinin bir parçası olduğunu vurgulayan Bakan, bu işbirliğinin ortak kalkınma yolculuğumuzun öncüsü niteliğindedir diye konuştu.

Bakan, özellikle bir Türk şirketi tarafından inşa edilen Awash - Kombolcha - Hara Gebeya demiryolu projesinin ikili ilişkilerin ilerletilmesine olanak tanıyan bir platform oluşturduğunu vurguladı. Türkiye Hükümeti ile sürdürülmekte olan teknik ve insani işbirliklerinin de Etiyopya'nın sosyal ve ekonomik gelişimine önemli katkıları olduğunu söyledi. İş ve Yatırım Forumu ve KEK Toplantısının iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğine olumlu katkılarının olmasını temenni eden Etiyopya Dışişleri Bakanı, terörle mücadelede her zaman Türkiye'nin arkasında olduklarını da sözlerine ekledi.

T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ise konuşmasında, 2003 yılında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın başlattığı 'Afrika Açılımı'nda bugün önemli bir noktaya geldiğini; THY'nin neredeyse Afrika'nın 'yerel havayolu' olduğunu söyledi. 2-3 Kasım 2016 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Afrika İş ve Ekonomi Forumu'nun başarıyla tamamlandığını hatırlatan Bakan Zeybekci, bu Zirveye geniş bir heyet ile katılan Etiyopya'ya teşekkür etti. Etiyopya'nın ihracatı ve ithalatının istikrarlı bir şekilde artış gösterdiğini vurgulayan T.C. Ekonomi Bakanı Zeybekci, Etiyopya'yı 'Fırsatlar Ülkesi' olarak nitelendirirken, Türkiye'nin Etiyopya ile

ticari ilişkilerinde ticaret dengesinin Etiyopya'dan yana bozulmasını istediklerini söyledi. Bu çerçevede Afrika'da en uygun iklime sahip ülkenin Etiyopya olduğunu vurgulayan Bakan Zeybekci, Türk yatırımcılarına Etiyopya'ya yatırım çağrısı yaptı.

Etiyopya Sanayi Bakanı Ahmed Abitew, Etiyopya'nın Ticaret ve Yatırım Komisyonunda Türk Yatırımcılar için daha iyi hizmet sunmak için masa kurulduğunu ifade etti. Etiyopya'nın 9 farklı sektörü öncelikli olarak belirlediğini ifade eden Sanayi Bakanı Abitew, bu sektörlerde yılda yüzde 20 büyüme beklediklerini sözlerine ekledi.

Forum esnasında gerçekleştirilen sunumlara <http://www.deik.org.tr/contents-fileaction-13979> bağlantısından ulaşabilirsiniz.

Etiyopya Genel Ekonomik Durum

Etiyopya dünyada en hızlı ekonomik büyüme kaydeden ülkelerden birisidir. 1990'lı yılların başından itibaren serbest pazar ekonomisine dayalı stratejilerin izlenmeye başlandığı ve yapısal reformların uygulanmasına öncelik verildiği Etiyopya'da iç fiyatların yeniden düzenlenmesi, dış ticaretin liberalizasyonu, devlet işletmelerinin özelleştirilmesi ve iç ve dış özel yatırımların desteklenmesi hükümetlerin öncelikli hedefleri arasında yer almıştır.

Ülkede önümüzdeki yıllarda GSYİH'nın hızlanarak artması beklenmektedir. Tarım sektöründe ve tarıma dayalı sanayi sektörlerindeki gelişmeler genel ekonomiyi olumlu yönde etkileyecektir. Etiyopya'da kullanılabilir enerji üretiminin artması ve pazarlama altyapısının gittikçe iyileşmesi neticesinde, daha fazla üretici pazar için üretim yapmaya başlamış olup, bu sayının önümüzdeki yıllarda da gittikçe artış göstermesi beklenmektedir.

Gerçekleştirilen kurumsal reformlar, yeni düzenlemeler ve altyapının giderek iyileşmesi Etiyopya'daki ticari faaliyetleri de daha kolay ve daha ucuz hale gelmeye başlamıştır.

Etiyopya'nın Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon ABD Doları)

	2011	2012	2013	2014	2015
İhracat	3.029	2.891	4.077	5.667	5.028
İthalat	8.329	11.913	14.899	21.914	21.815
Dış ticaret hacmi	11.358	14.804	18.976	27.581	26.843
Dış ticaret dengesi	-5.300	-9.022	-10.822	-16.247	-16.787

Kaynak: Trade Map-ITC

Ekonomik ve ticari ilişkilerin en hızlı geliŐtiđi Őlkeler Çin, Hindistan, Tũrkiye, Ortadoğu Őlkeleri ve komŐu Őlkelerdir. Etiyopya'nın dış ticareti, Özellikle ithalatı hızlı bir geliŐme gŐstermektedir. Őlke ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetlerin çoğunu ithal etmektedir.

Kahve, yağlı tohumlar, altın, deri ve deri ũrũnleri, bakliyat, meyve ve sebzeler, et ve et ũrũnleri, çat bitkisi ve çiçek temel ihracat mallarını; çeşitli makineler, elektrikli ve elektronik ekipmanlar ve parçaları, akaryakıt ũrũnleri, kimyasal ũrũnler, metal ũrũnler, araçlar ve yedek parçaları, bitkisel ve hayvansal yağlar, hazır gıdalar, plastik ve plastik mamuller, tekstil ũrũnleri, kağıt ve kağıt ũrũnleri ve ayakkabı temel ithalat mallarını oluşturmaktadır.

IMF, Dũnya Bankası ve Afrika Kalkınma Bankası gibi kredi sağlayan kuruluŐlarla yakın iliŐkiler içinde olan Etiyopya, kontrollũ pazar ekonomisi politikası izlemektedir. Őlkede kambiyo rejiminde uygulanan kısıtlamalar, bankacılık gibi bazı sektörlerde yabancılara getirilen faaliyet yasağı diğer Őlkelerle olan ekonomik ve ticari ilişkilerin gerektiği kadar hızlı geliŐmesini engellemektedir.

Tarım sektŐrũ dışında Önemli bir ũretim gũcũ bulunmayan Etiyopya sanayi ũrũnlerinin hemen hemen tamamına yakınına ithal etmektedir. Tarımsal ũrũnlerden elde ettiği ihracat geliri ile sanayi ũrũnleri ithalatını karŐılayamayan Etiyopya, kronik bir biçimde dış ticaret açığı vermektedir. 2014 yılında 16 milyar doların ũzerine çıkan dış ticaret açığının Őnũmũzdeki yıllarda da devam etmesi beklenmektedir.

ITC verilerine göre Etiyopya'nın 2006 yılında 1 milyar dolar civarında gerçekteŐen ihracatı 2011 yılında 3 milyar doların ũzerine çıkmıŐtır. İhracatın 2012 yılında 2,9 milyar dolara, 2013 yılında 4,1 milyar dolara 2014 yılında da 5,7 milyar dolara ulaŐtıđı gŐrũlmektedir.

Etiyopya'nın 2006 yılında 5 milyar dolar civarında bulunan ithalatı ise 2011 yılında 8,3 milyar dolara ulaŐmıŐ, 2012 yılında da 10,5 milyar dolara, 2013 yılında da 14,9 milyar dolara, 2014 yılında da 21,9 milyar dolara yũkseldiđi gŐrũlmektedir.

Son yıllarda Etiyopya'nın ihracatta yũzũnũ gũldũren ve en hızlı geliŐme gösteren sektör çiçekçilik olmuŐtur. 2000 yılında 1 firma ile ihracata başlayan sektör gũnũmũzde 70'i aŐkın ũretici-ihracatçıya sahiptir. 2005 yılında sadece 12 milyon dolar olan kesme çiçek ihracatı 2014 yılında 610 milyon dolara ulaŐmıŐtır. Etiyopya kesme çiçeklerin çok bũyũk bir bŐlũmũnũ Hollanda'ya ihraç etmektedir. Almanya, Japonya, Suudi Arabistan ve BAE diğer pazarlardır.

Önemli diğer bir ihracat kalemi olan canlı hayvan veya bunların etlerinin tamamına yakını civardaki mũslũman Őlkelere ihraç edilirken deriler AB ve Uzak Doğu Őlkelerine satılmaktadır.

Etiyopya'nın en çok ihracat yaptığı Őlkeler başta Kuveyt olmak ũzere Somali, S.Arabistan, Çin, Hollanda, Almanya ve ABD'dir. Őlkemiz ise Etiyopya'nın ihracatında %1,4'lũk payı ile 17. sırada yer almaktadır.

Etiyopya'nın ithalatının bũyũk bir bŐlũmũnũ sanayi ũrũnleri oluşturmaktadır. Petrol yağları ithalatı ilk sırada olup, yıllar itibariyle deđiŐmekle beraber toplam ithalatın %15-20'sini oluşturmaktadır. EŞya taŐımaya mahsus motorlu taşıtlar, telefon cihazları, palm yağı, gũbreler, demir çelik ũrũnleri, otomobiller ve iş makineleri bũyũk çapta ithal edilen Önemli sanayi ũrũnleridir. Etiyopya tarımsal ũrũn olarak en çok buğday ve palm yağı ithal etmektedir. Bu iki tarım ũrũnũnün ithalatı toplam ithalatında %7-8 gibi Önemli bir orana ulaŐmaktadır.

Etiyopya'nın 2014 yılı toplam ithalatında Çin ilk sırayı almakta, bu ülkeyi sırasıyla Kuveyt, Arabistan, Hindistan, ABD, Japonya, İtalya, Endonezya ve Türkiye takip etmektedir. Türkiye'nin Etiyopya'nın ithalatındaki payı %2,1'dir.

Türkiye-Etiyopya Arası Ekonomik ve Ticari Göstergeler (Milyon ABD Doları)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2012	394,6	46,9	347,7	441,5
2013	364,5	57,1	307,4	421,6
2014	329,1	67,4	261,7	396,5
2015	383,5	35,7	347,8	419,2
2016	404,4	35,3	439,7	369,1

Kaynak: TÜİK

Etiyopya'ya olan ihracatımızdaki en önemli ürünler demir çelik sektörü ürünleridir. 2015 yılındaki Etiyopya'ya olan ihracatımızın yarısından fazlasını demir çelik ve ürünleri ihracatı oluşturmuştur. İhracatımızda demir çelik ürünleri dışında bakır teller, hijyenik havlular ve bebek bezleri, plastikten hortum, boru ve bağlantı elemanları, bitkisel yağlar, izole edilmiş kablo ve teller ve beyaz eşya önemli yer tutmaktadır.

Etiyopya'dan olan ithalatımızdaki başlıca ürünler ise başta susam olmak üzere yağlı tohumlar, pamuk iplikleri, örme mensucat, yatak çarşafı ve masa örtüleri ile bakır tellerdir. Etiyopya'dan olan susam ithalatımız 2015 yılı toplam ithalatımızın %37'sini oluşturmuştur.

Kaynak: T.C Addis Ababa Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

İş Forumu'na katılım gösteren firmalara ilişkin listeye <http://www.deik.org.tr/contents-fileaction-13977> bağlantısından ulaşabilirsiniz.

Cibuti-Türkiye İş Forumu, 29 Aralık 2016

29 Aralık 2016 tarihinde T.C. Ekonomi Bakanı Sn. Nihat Zeybekci'nin başkanlığında, DEİK & TİM ve Cibuti Ticaret Odasının işbirliği ile gerçekleştirilen Cibuti heyet ziyaretine resmi katılım dahil olmak üzere 139 kişi katıldı. Cibuti Halk Kongre Sarayı'nda yapılan iş forumu, Cibuti Başbakanı Sn. Abdoukader KAMIL, T.C. Ekonomi Bakanı Sn. Nihat ZEYBEKÇİ, Adalet ve Kalkınma Partisi Dış İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Sn. Mehdi EKER, Cibuti Ekonomi ve Maliye Bakanı Sn. İlyas Moussa DAWALEH, Cibuti Yatırım Bakanı Sn. Ali Guelleh ABOUBAKAR, DEİK Başkan Yardımcısı/TİM Başkanı Sn. Mehmet BÜYÜKEKŞİ ve Cibuti Ticaret Odası Başkanı Sn. Youssouf MOUSSA'nın konuşmalarıyla açıldı.

Cibuti Başbakanı Abdoukader Kamil Cibuti-Türkiye İş Forumu'nun açılış konuşmasında, Cibuti'nin gittikçe artan doğrudan yabancı yatırım sayesinde, ülkenin büyüme hedefini %7- % 8 olarak belirlediklerini aktardı.

Cibuti'nin elektrik ihtiyacının giderilmesi için çalışmalarını sürdürdüklerini ayrıca su imkanlarına erişimin çözülmesini hedeflediklerini belirtti. Cibuti Başbakanı Abdoukader Kamil, özellikle Türkiye Özel Ekonomik Bölgesi'nin Türkiye ile Cibuti arasındaki ekonomik ve ticari işbirliği için çok önemli bir yere sahip olduğunu vurguladı.

Türkiye-Cibuti İş Forumu'nda konuşma yapan T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Cibuti tarafından tahsis edilen Türkiye Özel Ekonomik Bölgesi'nin 5 bin dönümlük bir alan olduğunu belirterek, bu özel ekonomi bölgesinde Türkiye tarafından kazan-kazan anlayışı içerisinde üretim üssü kurulacağını ifade etti. Türk firmaları için depolama, stoklama, montaj ve teknik faaliyetlerini yapacakları bir alan olacağını vurguladı. Bakanın konuşmasında, dost ülke Cibuti'nin

2030 hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunacağımız, ayrıca yakın bir gelecekte Türkiye'nin bakanlarıyla, bürokratlarıyla ve iş dünyası temsilcileri ile yine Cibuti'ye geleceklerini söyledi. Türkiye ile Cibuti arasında ekonomik işbirliği çerçeve anlaşması üzerinde mutabakata varıldığını da ifade eden Bakan Zeybekci, en kısa sürede yeni anlaşmalar ile Türkiye-Cibuti arasındaki ticari işbirliğini daha somut bir çerçeveye oturtacaklarını söyledi.

Cibuti Yatırım Bakanı Ali Guelleh Aboubakar, İş Forumu'nun açılışında yaptığı konuşmada, ikincisi düzenlenen forumun farklı sektörlerde Türk ve Cibutili iş dünyalarını bir araya getirdiğini ve birçok alanda ortaklıkların oluşmasına fırsat verdiğini söyledi. İkili ve çok taraflı anlaşmalar ile Cibuti ile Türkiye arasındaki ticari potansiyelin ortaya çıkacağına inandığını ifade etti.

Adalet ve Kalkınma Partisi Dış İlişkilerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Mehdi Eker, ikili ticaret ve yatırımlar konusunda Türkiye ve Cibuti arasında yakın zamanda büyük projelerin hayata geçirileceğini söyledi. Cibuti'nin jeopolitik konumunun ülkenin önemini çok daha fazla artırdığına dikkat çekti. Cibuti'nin okyanus kıyısındaki mevki itibarıyla tarım, balıkçılık, ulaştırma, inşaat sektörü gibi birçok alanda büyük potansiyele sahip olduğunu belirtti ve bu potansiyelin realize olması için Türkiye olarak gerekli katkıyı vermeye hazır olduklarını söyledi.

Forumda konuşma yapan TIM Başkanı ve DEİK Başkan Yardımcısı Sn. Mehmet Büyükekşi, Türk iş dünyası olarak Afrika'nın sorunları kadar Afrika'nın potansiyelinin de farkında olduklarını söyledi. Sayın Büyükekşi, Afrika Boynuzu'nun önemli ülkelerinden Cibuti'yi, 'Orta Afrika'nın dünyaya açılan kapısı' olarak nitelendirdi. Bölgenin 410 milyonluk nüfus, 750 milyar dolarlık pazar söz konusu olduğunda Türkiye ile Cibuti arasındaki ikili ticaretin potansiyelin çok altında olduğunu belirtti. Bu doğrultuda Türk iş dünyasını Cibutili işadamları ile tecrübe ve birikimlerini paylaşmaya davet etti.

Cibuti Ticaret Odası Başkanı Sn. Youssouf Moussa Dawaleh, konuşmasında Türkiye ile Cibuti özel sektör temsilcileri arasında ziyaretlerin iki ülke arasında yeni bir dönemin müjdeleyecisi olduğunu söyledi.

İş Forumunun akabinde Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci başkanlığında heyet üyeleri Cibuti tarafından Türkiye'ye ayrılan 5 bin dönümlük alanda bulunan Türk Özel Ekonomi Bölgesi'ne ziyarette bulundu.

Forum esnasında gerçekleştirilen sunumlara <http://www.deik.org.tr/Contents/FileAction/6815> bağlantısından ulaşabilirsiniz.

Cibuti Genel Ekonomik Durum

Cibuti ekonomisi daha çok ticarete ve taşımacılık hizmetlerinden elde edilen gelirlere dayanır. Kızıldeniz'in Aden Körfezi'ne açıldığı coğrafyadaki stratejik konumu, Cibuti'yi bölgenin deniz ulaştırması ve yakıt ikmal merkezi haline getirmiştir. Cibuti ve Doraleh Limanlarının kâr getiren transit işlevi sebebiyle ülkedeki ekonomik faaliyetler ağırlıklı olarak hizmet sektörü ve yabancı askeri üslerin varlığına dayanmaktadır. Cibuti'den Adis Ababa'ya uzanan demiryolu Cibuti limanına önem kazandırmaktadır. Bu demiryolu Cibuti limanının Etiyopya'yla ve bazı Orta Afrika ülkeleriyle bağlantısını sağlamaktadır. Ayrıca Cibuti limanı etrafında serbest ticari bölge oluşturulması şehre ticari ve turistik bir önem kazandırmıştır. Cibuti limanı aynı zamanda Kızıldeniz ve Süveyş kanalı yolunu kullanan gemiler tarafından bir ikmal limanı olarak kullanılmaktadır. Bu yüzden Cibuti limanı ülke ekonomisi için önemli bir gelir kaynağıdır. Ticaret ve taşımacılık hizmetlerinden elde edilen gelirin gayri safi yurtiçi hasıladaki payı % 48'i bulmaktadır.

Tarıma elverişli topraklar ülke topraklarının sadece % 1'ini oluşturmaktadır. Bu yüzden bu ülkede tarım gelişmemiştir. Tarımdan elde edilen gelirler milli gelirin sadece % 1'ini oluşturur. En çok üretilen tarım ürünleri hurma, mısır ve çeşitli sebze ve meyvelerdir. Tarım ürünleri ülke ihtiyacının sadece % 3'ünü karşılamaktadır. 1992 yılı içinde 22 bin ton sebze üretilmiştir. Ülkedeki kurak iklim tarım faaliyetlerini kısıtlamakta, tüketimin sadece % 10'luk bir kısmını karşılayabilecek kadar sebze ve meyve yetiştirilmesine imkân tanımakta, çoğu gıda ürünü yurtdışından ithal edilmektedir.

Tarımsal üretim içinde önemli bir yeri olan ve kırsal bölgelerde yaşayan halkın en önemli geçim kaynağını teşkil eden hayvancılık ise geleneksel yöntemlerle ve göçebe kültürü çerçevesinde yapılmaktadır. Düşük verimlilik ve kontrol edilmeyen hayvansal hastalıkların mevcudiyetine rağmen kırsal kesimde yaşayan ve toplam nüfusun üçte birini oluşturan halkın temel geçim kaynağı olan hayvancılık dış ticaret açısından da önem taşımaktadır. Dolayısıyla hayvancılık sektörü iyi sayılır. 1992 rakamlarına göre ülkede 180 bin baş sığır, 450 bin baş koyun bulunmaktadır. Kıyılarda oturanların bazıları balıkçılıkla geçinmektedirler. Ancak balıkçılık pek iyi sayılmaz. 1991 yılı içerisinde 400 ton balık ve deniz ürünü avlandı. Yönetim balıkçılık sektörünü geliştirmeye çalışmaktadır. Balık üretimi şimdilik sadece iç tüketimi karşılamaktadır.

Cibuti limanlarında iş hacminin %70'i Etiyopya ile gerçekleştirilen ithalat ve ihracat faaliyetlerine dayanmaktadır. Somali ve Etiyopya'ya da hizmet veren Cibuti Limanı, Doğu Afrika'yla ticarete önemli bir kapı olma özelliği taşımaktadır. Ayrıca, inşaatı devam eden dört liman, iki havalimanı ve Etiyopya-Cibuti arasında kurulacak iki ayrı petrol ve gaz hattının faaliyete geçmesiyle ülkenin bölgesel merkez rolü daha da pekişecektir.

Ülkedeki bankacılık rejimi Afrika'nın en liberal rejimlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ancak, ekonominin önemli bir bölümü kayıt dışı olup ticari faaliyetler ile nüfusun gerçek gelir seviyesi resmi istatistiklerde görülen rakamların üzerindedir.

Cibuti'nin toplam dış ticareti 2014 yılında 1,1 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Cibuti'nin ihracat yaptığı ülkeler arasında Etiyopya, Avrupa Birliği ülkeleri, Somali, Brezilya ve Katar bulunmakta olup, başlıca ihrac kalemleri canlı hayvanlar, kahve, çay, baharatlar, reeksport ürünleri (taşıklar), elektrikli aletler, ham deri ve postlardır. İthalat yaptığı ülkeler arasında ise Avrupa Birliği ülkeleri, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan,

Hindistan, Japonya ve Etiyopya önde gelmekte olup, başlıca ithalat ürünleri arasında bitkisel ve hayvansal yağlar, elektrikli aletler, hububat, motorlu taşıtlar ve kauçuk ürünleri bulunmaktadır.

Cibuti'nin Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon ABD Doları)

	2012	2013*	2014*	2015*	2016*
İhracat	0,3	0,5	0,5	0,5	0,6
İthalat	0,8	0,9	0,9	1,0	1,2
Dış ticaret hacmi	1,1	1,4	1,4	1,5	1,8
Dış ticaret dengesi	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4

Kaynak: BMI

*BMI tahmini

Cibuti limanlarından iş hacminin %70'i Etiyopya ile gerçekleştirilen ithalat ve ihracat faaliyetlerine dayanmaktadır. Cibuti'nin ihracat yaptığı ülkeler arasında Fransa, Japonya, Hindistan, Mısır ve ABD bulunmakta olup, başlıca ihraç kalemleri re-eksport ürünleri, kahve, ham deri ve postlardır. Ülkenin ithalat yaptığı ülkeler Suudi Arabistan, Çin Halk Cumhuriyeti, ABD ve Malezya olup, başlıca ithalat ürünleri arasında gıda, meşrubat, iletişim cihazları, kimyasal ve petrol ürünleri bulunmaktadır.

Türkiye-Cibuti Arası Ekonomik ve Ticari Göstergeler (Milyon ABD Doları)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2012	88.690	89	88.779	88.600
2013	67.091	334	67.426	66.757
2014	59.712	81	59.793	59.631
2015	98.249	113	98.362	98.136

Kaynak: TÜİK

Faydalı Adresler

T.C Addis Ababa Büyükelçiliği

Büyükelçi: Fatih Ulusoy

Adres: Dembel City Center, 10th floor No: 1002 C-D Addis Ababa / Ethiopia

Telefon: 00251 11 661 23 21 | **Faks:** 00251 11 661 16 88

E-posta: embassy.addisababa@mfa.gov.tr | **Web:** http://addisababa.be.mfa.gov.tr/

T.C Addis Ababa Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Ticaret Müşaviri: Zülfikar Kılıç

Telefon: 00251 -11 552 88 55 | **E-posta:** addisababa@ekonomi.gov.tr

Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği

Büyükelçi: Ayalew Gobezie Workneh

Adres: Uğur Mumcu sok. No: 74/1-2, 06700 G.O.P., Ankara

Telefon: +90 312 436 04 00 | **Faks:** +90 312 448 19 38

E-Posta: ethembank@ttnet.net.tr

Etiyopya Ticaret Odası ve Sektörel Birlikleri

Adres: ECCSA Building, 1st Floor, Mexico Square P.O.Box: 517, Addis Ababa, Ethiopia

Başkan: Solomon Afework

Tel: 00251 11 551 82 40

E-posta: ethchamb@ethionet.et | **Web:** www.ccd.dj

T.C. Cibuti B y kel liği

Adres: Palace Kempinski Hotel Room No: 2326 / 2311 İl t du Heron-Djibouti Djibouti

B y kel : Sadi Altınok

Telefon: (253) 21351290 | **Faks:** (253) 21351292

E-posta: embassy.cibuti@mfa.gov.tr | **Web:** www.cibuti.be.mfa.gov.tr

Cibuti Cumhuriyeti Ankara B y kel liği

B y kel : Aden Houssein Abdillahi

Adres: İlkbahar Mah., Galip Erdem Cad., 613. Sok. , No:6 Yıldız- ankaya /ANKARA

Telefon: (312) 491 95 13/14 | **Faks:** (312) 491 95 10

E-posta: djib.embassytr@gmail.com

Cibuti Ticaret Odası (CCD)

Adres: Place de l'Ind pendance, BP 84, Djibouti

Başkan: Youssouf Moussa Dawaleh

Telefon: 351-070/ 353-837 | **Faks:** 350-096/ 353-020

E-posta: cicid@intnet.dj | **Web:** www.ccd.dj

DEİK (Dış Ekonomik İliŐkiler Kurulu)

Adres: RIVER PLAZA B y kdere Cad. Bahar Sok. No: 13/9-10 34394 Levent/İstanbul

Telefon: 0090 212 339 5070 | **Faks:** 0090 212 270 3092

E-posta: africa@deik.org.tr | **Web:** www.deik.org.tr